

İlim Öğrenmede Sabır ve Emek

Nuran Köse Baydar

İlim Öğrenmede Sabır ve Emek TDV İslam Ansiklopedisi'ne göre Kur'an-ı Kerim'de 725 yerde ilim ve ilimden türeyen kelimeler geçmektedir. Yine ilimle yakından alakalı akıl, nazar, ibret gibi birçok kelimenin yüce kitabımızda yer alması İslam'ın ilme verdiği önemi gösterir. Birkaç ayetle konuyu açmak gerekirse: "Allah, kendinden başka ilah olmadığına şahittir. Meleklerle ilim sahipleri de hak ve adalet üzere durarak şahittirler. Ondan başka hiçbir ilah yoktur, aziz ve hâkimdir. (Ali-İmran suresi 18) "Allah içinizde iman edenleri yüceltir; bunlardan kendilerine ilim verilmiş olanların kat kat derecelerle yükseltir. (Mücadele suresi 11) "(Habibim) de ki; hiç bilenlerle bilmeyenler bir olur mu?(Zümer suresi 9) Ayetlerinde gördüğümüz üzere, ilim Allah'ın bir lütfü ve emridir. Her kim böyle bir ilme gönül verir ve öğrendiği ilim ile amel ederse, Allah da ona cennet kapılarından bir yol açar. Resûlullah (sav)'ın şöyle buyurduğu rivayet edilir: "Kim ilim öğrenmek için bir yol tutarsa, Allah da onu cennete giden yollardan birine dahil eder. Melekler, ilim öğrenmesinden hoşnut olarak o kimseyi korurlar. İlim öğrenen için göklerde ve yerde olanlar, hatta denizdeki canlılar bile istiğfar ederler. Âlimin ibadet edene üstünlüğü, dolunaylı gecede ayın diğer yıldızlara olan üstünlüğü gibidir. Âlimler peygamberlerin vârisleridir. Peygamberler, ne dinar ne de dirhem miras bırakırlar, ama ilim miras bırakırlar. Kim ilme sahip çıkarsa, büyük bir nasip elde etmiş olur." İslam alimleri; "İnsanın kendi kişiliğine karşı ilk görevlerinden birisi de ilimle bezenmesidir." derler. Evet, İlimin kaynağı Kuran-ı Kerim'dir. Kuran- Kerim'in ilk inen ayetlerinin "Oku, Allah'ın adıyla oku! Oku; Rabbin en büyük Kerem sahibidir. O kalemle yazmayı öğretendir. İnsana bilmediğini öğretti." (Alak suresi 1-5) olması; bize ilim öğrenmenin insana ne büyük bir lütuf olduğunu açıkça göstermektedir. Prof. Dr. Veli Öztürk Hocamız bir konferansında alak suresinin ilk ayetlerini açıklarken "İnsan önce kendisini okumalı" demişti. İnsanın kendisini okuması; Allah'ın insanlara vermiş olduğu akıl nimetini ilimle bütünleştirebilmesidir. Çünkü insan ancak ilimle her türlü eksiklikten korunur. İlimle meziyeterini tartar ve yanlışlıklarını öğrenir. Çözumsuzluklar ve çıkmazlar cehâletten ileri gelir. Cehâletin egemen olduğu ülkelerde, insan fitratına yakışan adaletin yerini, insan fitratına aykırı olan zulmün her çeşidi yer alır. Dolayısıyla ilmin öğrenilmesi konusunda vakit kaybetmemek gerekir. Vahiy kaynaklı bir ilme sarılmak bizler üzerine ertelenmez bir vazifedir. Peygamberimiz (s.a.v) "Beşikten mezara ilim talep ediniz." buyurmuştur. Her müslümanın vakit geçirmeden ilme başlamasını, ilmini tamamlayamasa bile mükâfatını alacağına ifade etmişlerdir. İbni Mes'ud ve İbn'i Abbas (r.a) "İlim, Çin'de bile olsa öğreniniz"

(Taberani) “İlim yitik mal gibidir, arayıp bulmalıdır”. Sözlerinden de anlaşıldığı gibi, her insan yaşı, cinsiyeti, medeniyeti ne olursa olsun ilmin peşinde koşmalıdır. İlim tahsil edenlerin önünü açmalı, onlara maddi manevi destek olmalıdır. Fatih sultan Mehmet padişahlığı zamanında ilim meclislerinde talebelerin gireceği kapının önüne tel ızgaralar yaptırıyor ve başlarına nöbetçiler dikiyor. Bu hadiseye işaret ederek vasiyetinde orada toplanmış bulunan talebelerin ayaklarından toplanan tozların kabrine konulmasını isteyerek “Ola ki Cenab-ı Hakk o talebenin ayağının tozunun hürmetine beni affeder” diyerek ilme verdiği değeri ifade etmiştir. İlim, sonsuz bir deryadır. Kimi inci mercana ulaşır bu deryada. Kimi yüzer derin sulara, kimi ise boğulur bir kulaç atmadan. İlim öğrenmek isteyen bir kimse, tahsiline halis bir niyetle başlamalıdır. Devlet kadrolarında yer almak veya din ve devlet büyüklerine yakın olmak gibi dünya menfaatine bağlı niyetler zarar ve ziyandan başka birşey kazandırmaz. İlimin amacı marifetullah olmalıdır. Yani Allah’ı tanımak, Allah’ı sevmek, nefsi terbiye etmek, Allah’ın rızasını kazanmak, cahillikten uzaklaşarak İslam dinini yaşamak, yaşatmak ve kıyamete kadar devamını sağlamak ilim öğrenmekteki tek niyetimiz olmalıdır. İmamı Hammad b. İbrahim, talebesi olan İmamı Azam Ebu Hanife’ye ilmin gayesi konusunda şu şiiri yazdırmıştır: ”Kim ilmi, ahireti kazanmak için öğrenirse doğru yolda kurtuluşa erer. İnsanlar nazarında değer kazanmak için tahsil görenlere ise yazıklar olsun.” Ebu Abdullah el-Müştehir Hazretleri bir gün Şiraz medreselerinden birine geldi. Medresede talebelerin ilim öğrenmek için gayret etmeleri çok hoşuna gitti ve onlara: ”Bende sizin öğrendiğiniz ilimlerden bir ilim öğrenmek isterim, bana bir yol gösterin” dedi. Talebeler basit gördükleri bu soru karşısında gülüştüler ve şöyle dediler: ”Eğer alim olmak istersen evinin tavanına bir ip bağla, ayağını ipe sıkıca bağlayıp kendini baş aşağı sallandır. Ve her sallanıpta ‘sarı renkli demir’ veya ‘aslan yelesi’ de. Böylece ilim kapıları sana açılır.” dediler. Ebu Abdullah Müştehir Hazretleri talebelerin kendisiyle alay ettiklerini hiç aklına bile getirmeden doğru eve gitti. Onların dediklerini aynen yaptı. Bunu İyi niyetle yapmış olması Rahman-u Rahim’in öyle hoşuna gitti ki, seher vakti olduğunda ilim kapıları kendisine açıldı. Zahir ve batın bütün ilimler ona malum oldu. İlim öğrenmede halis bir niyet ve sabır ilmin en sağlam temelleridir. Rahmetli A. Gürses Hocaefendi’nin talebelerinden, Kurra Hafız Prof. Dr. Mustafa Yıldırım hocamız, ders almaya başladığı ilk yılında hocasının bir kez bile adını sormadığını, kendisini fark etmediğini gözleri dolarak anlatır. Hocası, ısrarla derslere gelmek istediğini gördüğünde : ‘Niçin geliyorsun sen, makamın mı yükselecek, maaşın mı’ diye sorduğunda tereddütsüz olarak ‘kur’an ilmine vakıf olmak istiyorum’ cevabını veren hocamız, hocasından 14 yıl sabırla aldığı mirası yetiştirdiği sayısız öğrencilerle çoğaltmaktadır.

Görüyoruz ki diz çürütmeden alim olunmuyor. Sabır ve sebat göstermeden ilim kazanılmıyor. Biz insanlar sabrı sadece kötü durumlar için akıl ediyoruz. Oysa ilim öğrenirken de rabbimizden istediğimiz ilmi bahşetmesini sabırla beklemeliyiz. Ebû Umâme (r.a.)'ın rivayetiyle şöyle buyurur Rasûlullah (sas): "Bu (din) ilmi yok edilmeden önce ona sarılmak üzerinize borçtur. (Din) ilminin yok edilmesi, onun kaldırılmasıdır (alimlerin ölüp tükenmesidir)" Rasûlullah (sas), bu sırada elinin orta parmağı ile şehadet parmağını birleştirdi, sonra buyurdu ki: "Alim ve öğrenci, sevapta ortaklardır. Diğer insanlarda (bu) hayır yoktur. Öyleyse en yakınımızdaki alimlerin paçasına sıkı yapışmalı, onlar bizi silkeleyecek olsa da bunları birer nefis terbiyesi saymalıyız. Muvahhid mü'minler Allah'ın dostlarıdır. Hepsi iyilik ve hayır üzerinedir. Bu Allah dostlarına yakın olmalı ve bu mirastan ümmetin de faydalanmasını sağlamalıdır. En hayırlı arkadaşın vasıflarını, Rasûlullah (sas) şöyle beyan etmiştir: "Görülmesi size Allah'ı hatırlatan, konuşması bilginizi arttıran, yaptığı amel size ahireti andıran kimsedir" İlimimizin artması için alim dostlar edinmeli ve onların kıymetini bilmeliyiz. Emek sarfedilmeden kazanılan ilim, önümüze hazır sunulan yemek gibidir. O anlık bizi doyurur belki. Ancak yanına yeni ilimler eklendiğinde ellerimiz birbirine dolanır, şaşakalırız. Hangisinden derken aç ve açıkta kalırız. İlim öğrenmek üzere bir yola çıkıldıysa, elbette bu yolda zorluklar, sıkıntılar ve belki de hayal kırıklıkları olacaktır. Ayaklarım ağrıdı, dinleneyim diyenlerdense, emekleyerek de olsa, yılmadan, yorulmadan ve vazgeçmeden bu yolda yürümeliyiz. Eğer ki Allah bize bir ilim yolu açıysa bunun bir lütuf olduğunu bilmeli ve bu nimeti güzel değerlendirmeliyiz. Ve zahmetsiz rahmete erilemeyeceğini unutmamalıyız. Mevlam cümlemize ilim öğrenip öğrendiklerimizle amel etmeyi nasip eylesin. AMİN

Nuran Baydar / diyanethaber.com.tr